

AZ ERDÉLYI RENAISSANCE IDŐRENDJE

Ebbe a jegyzékbe felvettem az Adattárban szereplő összes műemlékeket (216—348. l.), még pedig négy csoportba osztva: 1.) külföldről behozott emlékek, ide tartoznak az Olaszországból nagyszámban importált, különféle művészi termékek és egyetlen német importmunka; 2.) magyarországi központokból, elsősorban Budáról és Esztergomból Erdélybe szállított műemlékek (faragványok, miniatúrák stb.). Azokat az olasz emlékeket, melyek Buda közvetítésével kerültek Erdélybe, a két hasábon áthaladó szöveggel jeleztem, ugyanígy vannak feltüntetve az egyes bibliofilek kódexgyűjteményei, melyek részben Olaszországból származnak, részben pedig a budai műhelyben készültek. A 3. csoportba tartoznak az erdélyi átmeneti emlékek, vagyis olyanok, melyeknek gótikus stílusába némileg már renaissance elemek vegyülnek, végül a 4. csoportba az erdélyi renaissance emlékek. Az importemlékeknel (kódexek, ötvösmunkák, szövöttmunkák) az évszám a behozatal, illetve a magyar birtoklás idejét jelzi. A zárójelben elhelyezett nevek a mecénásokat, illetve az ajándékozókat tüntetik fel.

A Jegyzék célja, hogy szemléltesse az erdélyi renaissance fejlődésének folyamatát és ebben a külföldi, meg a hazai (Buda—Esztergom) renaissance hatásának irányát és mértékét.

Külföldről behozott emlékek	Magyarországi központokból behozott emlékek	Erdélyi átmeneti stílusú emlékek (Gótikus emlékek renaissance részletekkel)	Erdélyi renaissance emlékek
1445—1465. Vitéz János kódexei.			
1446. Nápolyi lószerszámok és lótakarók Hunyadi Jánosnak.			
1450—1531 körül. A gyulafehérvári székesegyház egyházi ruhái, felszerelése.			
1450—1526 körül. A váradi székesegyház egyházi ruhái.			
1453. Velencei ékszerek és szövetek (Hunyadi János).			
		<i>1460—1482 között. A vajdahunyadi vár egyes részletei (Mátyás király).</i>	<i>1460-as évek. Gyulafehérvár, Hunyadi sírkövek (Mátyás király).</i>
		<i>1460—1482 között. A vajdahunyadi vár falfestményei (Mátyás király).</i>	
		<i>1471. Kolozsvár, Mikola sírkő.</i>	

1476—1501. Geréb László kódexei.

1476—1478 körül. Matheus gyulafehérvári kánonok könyve.

1476—1490. Filipecz János kódexei.

1476. A nápolyi Szűz Mária-rend jelvénye, lánc és köpenye Geréb Péternek.

1487. Olasz ötvösmunkák Filipecz Jánosnak.

1489. Lázói János címerlevele.

1489. Mátyás király aranyvirágos bíborszövege a kolozsvári domonkosoknak (Bánffy Ferenc).

1490 előtt. Zászló Marosvásárhelynek (Mátyás király).

1490 előtt. Kárpit Drágffy Bertalannak (Mátyás király).
1490—1495. Farkas Bálint kódexei.

1494. Olasz szövegek Drágffy Bertalannak.

1494. Olasz szövegek Farkas Bálintnak.

1494. Olasz szövegek Geréb Péternek.

1477—1481. A kolozsvári plébániaház egyes részletei (Slewnig Gergely).

1482 (?). Kolozsvár, Fazekas Jakab sírköve.

1482. Erdődi templom (Drágffy Bertalan).

1487. Erdődi vár (Drágffy Bertalan).

1480—1500 körül. Gyalui vár (Geréb László).

1490 előtt. Váradai püspöki vár (Filipecz János).

1491—1492. Losonczy László pecsétjei.

1492. Drágffy Bertalan pecsétje.

1492. Ecsedi vár (Báthory András).

1493 előtt. Udvarhelyi vár (ecsedei Báthory István).

1493. Egeresi szentségfülke.

1491. Geréb Péter pecsétje.

1492. Dengelegi Pongrácz Mátyás pecsétje.

Külföldről behozott emlékek	Magyarországi központokból behozott emlékek	Erdélyi átmeneti stílusú emlékek	Erdélyi renaissance emlékek
	1495. <i>Várad, Farkas Bálint sírköve (Alattyáni Miklós).</i>		
	1495—1502. Kálmáncsehi Domonkos kódexei.	1496—1497. Nvárászent-lászlói falfestmények.	1497. Marosszentannai harang.
1498. Olasz miseruhák Geréb Lászlónak.	1498. Velencei palást a segesvári domonkosoknak (Bethlen Miklós)	1497. Vajai harang.	
	1498 körül. <i>Várad, Alattyáni Miklós sírköve.</i>	1498 körül <i>Tasnádi vár (Geréb László).</i>	
	1499. <i>Nagyszeben, Nicolaus Prol sírköve.</i>		
XV. század vége. Nagyszebeni olasz ornátusok.			
XV—XVI. század. Brassói pluvialék		1500 körül. Kolozsvári kályhacsempe-töredékek.	1500. Geréb Péter pecsétje.
XV. század vége — XVI. század eleje. Imre bulcsi apát kódexe.			1500. <i>Szilágycseh, Csehi Vajda István kriptaköve (Csehi Vajda István).</i>
		XVI. század eleje. <i>Kolozsvár, Farkas-utcai templom papi ülőfülkéje.</i>	1500. <i>Bethlen, Bethlen Gergely sírköve (somkeri Erdélyi Judith).</i>
		XVI. század eleje (?). <i>Szucsági kapuk.</i>	
		XVI. század eleje. Székelydályai virágos szentély freskó.	
1501—1505. Szatmári György kódexe.		1501/3—1519 között. <i>Gógváraljai mennyezet (Bethlen Miklós).</i>	1501. <i>Erdőd, Drágffy Bertalan sírköve (Drágffy János).</i>

XVI. század eleje. Haczy
Márton kódexe.

1504—1522. Budai Udalrik kódexe.

1505 körül. Velencei miseruha a segesvári domonkosoknak
(Gabriel Polnar).

1507. Schyrmer János címe-
res levele.

1507. Drágffy György és
János bárói oklevele.

1507. Olasz kazula-kereszt és bíbor antependium (Nagy-
szeben).

1508. Thurzó Zsigmond Ga-
zio-kézirata.

1508—1526. Percnyi Ferenc kódexe.

1502—1511 között. Nagy-
szebeni emléktábla (Jo-
hannes de Olczna).

XVI. század eleje. Domáldi
harang.

1505. Kolozsvár, Keresztre-
fésztés dombormű.

1506. Magyarzsákodi harang

1508. Besztercei stallum
(Georgius magister
Hospitalensis).

1503. Gyulafehérvár, Bach-
kay Miklós háza.

1503—1504. Bachkay Miklós
címere (Bachkay Mik-
lós).

XVI. század eleje. Jagello
címer a görgényi vár-
ból.

1506—1512 között. Várad
püspöki palota (Thur-
zó Zsigmond).

1506—1512 között. Várad,
Thurzó kápolna
(Thurzó Zsigmond).

1507. Erdődi vár (Drágffy
János).

1507. Mezőtelegdi építési
emléktábla (Thelegdi
István).

1507—1514 között. Mezőte-
legd, Thelegdi István
kriptaköve (Thelegdi
István).

1507. Zentelke, ajtóparkány.

1507. Gyulafehérvár, Me-
gyericsei János sírköve
(Megyericsei János)

XVI. század eleje. Gyula-
hérvár, kerti pavillon
(Megyericsei János).

XVI. század eleje. Gyula-
fehérvár, Tordai Sa-
lathiel kertje.

1508. Héderfáji ajtószemöl-
dökkő (Barlabássy
Lénárd).

Kölföldről behozott emlékek	Magyarországi központokból behozott emlékek	Erdélyi átmeneti stílusú emlékek	Erdélyi renaissance emlékek
1508—1519 között. Szent János tál kristályból (Petrényi Imre nádor).			
1509 előtt. Kolozsvári domonkosok egyházi ruhái.			
1509 előtt Velencei miseruha a kolozsvári domonkosoknak (Valentinus provincialis).			
1509 előtt. Olasz pluviale a kolozsvári domonkosoknak (Olasz úr).			
	1509. Benkner János címerlevele.	1510. Csíkszentléleki oltár (Czakófiak).	XVI. század eleje. Farnosi kapu és ajtóparkány (Veres János).
	1510. Zeremlyéni Ferenc címerlevele.	1510 körül. Kolozsvár, Győrő Tamás sírköve (Győrő Tamás).	1510. Farnos. Veres János sírköve.
		XVI. század eleje. Csicsókeresztúri kapu.	XVI. század eleje. Magyarvalkói sírkőtöredékek.
		XVI. század eleje. Szamosardói templom részletei (Drágffyak).	XVI. század eleje. Krasznahorváti templom részletei.
		1510—1520 körül. Kolozsvár, orosláncimeres sírkő.	1510—1520 körül. Csíksomlyói nagyobbik oltár.
		1510—1520 körül Nagyszebeni ajtó (Johannes Lulay).	
		1511. Csíkszentléleki harang.	
		1512. Maksai kehely.	1512. Gyulafehérvár, Szent Lélek kápolna (Lázói János).
		1512 után. A maksaihoz hasonló kelyhek: Apold, Csíkszentmárton, Gyergyóalfalu, Lövete, Mártonhegy, Szépmező.	1512. Gyulafehérvár. Szent Lélek oltár rektorának a háza (Lázói János).
			1512. Várad, Thurzó Zsigmond sírköve.

1513. Benei oltár.
 1513. Nagypoldi kehely.
 1513—1540 körül. A nagypoldihoz hasonló kelyhek: Asszonyfalva, Dipse, Domáld, Hoszszúaszó, Nagyeke-mező, Nagyszeben.
1513. Gyulafehérvár, Szent Lélek kápolna faajtaja (Lázói Janos).
1514. Martonfalvi Cseh János címereslevele.
 1514—1515. *Menyői templom faragványai* (Dés-házy István).
1514. *Kolozsvár, ajtószemöldökkő* (Bernardus Pictor).
- 1514—1524 között. *Gyulafehérvár, lépcsőkorklát* (Várday Ferenc).
- 1514—1524 között. *Gyulafehérvár, püspöki palota* (Várday Ferenc).
- 1514—1520 körül. Gyulafehérvári falfestmények (Várday Ferenc).
- 1514—1524 körül. Miniatura Várday Ferenc pontificaléjában.
- 1514—1524 között. Várday Ferenc kódexei.
1515. Berethalmi oltár (Johannes plébános).
1515. Berethalmi faajtó (Johannes plébános).
1516. Szoknyák olasz posztóból Drágffy Máriának.
1516. Riomfalvi faajtó.
1516. Besztercei stallum (Bethleni Benedek).
1516. Brassói Bryganth György címereslevele.
 1517. Engel Péter címereslevele.
 1517. Benkner János címereslevele.
- 1516—1525. *Gyulafehérvári vár építése.*
 1517. *Kolozsvári várépítés.*
- 1517 előtt. Olasz képek Megyericsei János tulajdonában.
 1517 előtt. Olasz ötvösmunkák Megyericsei János tulajdonában.
1518. Armbrust Jakab címereslevele.
1518. Bogácsi oltár.

Külföldről behozott emlékek	Magyarországi központokból behozott emlékek	Erdélyi átmeneti stílusú emlékek	Erdélyi renaissance emlékek
1518. Római oklevél Lucas Italicus kolozsvári domonkos priornak.	1519. Dobai Demeter címerlevele.	1518. Szelindeki harang.	<i>1519. Nagykapusi sekrestye-ajtó (Lazarus).</i>
1519—1521. Olasz képek Várday Ferenc tulajdonában. 1519—1521. Olasz ötvösmunkák Várday Ferenc tulajdonában.	1520. Morgondai János címerlevele. 1520. Segesvári csizmadiák kiváltságlevele.	1520 körül. Homoródszentpéteri karzat. 1520 körül. Brulyai oltár.	1520 körül. Csíksomlyói kisebbik oltár.
		<i>1520 körül. Gyulafehérvár. Mária kápolna (Várday Ferenc).</i>	
		<i>XVI. század első negyede. Gyulafehérvári zárókövek.</i>	<i>1520—1530 körül. Nagyszebeni ajtóparkány.</i>
		1520—1522. Sövényseyi oltár.	1520—1530 körül. Csíksomlyói Vir dolorum szobor.
		1520—1530 körül. Erdélyi asztal a M. Tört. Múzeumban.	1520—1530 körül. Nyárad-szentlászlói faajtó.
		1520—1530 körül. Berethalmi stallumok.	1520—1530 körül. Segesdi oltár.
		1520—1530 körül. Bogácsi nyolcüléses stallum.	
		1520—1530 körül. Eczeli stallum.	
		1520—1530 körül. Segesvári négyüléses stallum.	
		1520—1530 körül. Szászcsanádi faajtó.	1521. Muzsnai (nagysinki) oltár.
1521. Olasz (?) bronz munkák Várday Ferenc tulajdonában.	<i>1521. Nagyszeben, Johannes Lulay sírköve.</i>		<i>1521-1526 körül. Szilágycsehivár (Drágffy János).</i>
1521. Olasz ágy Várday Ferenc tulajdonában.			

1521. Velencei bíborruha a segesvári domonkosoknak (Kenderijs János).

1522 előtt. Budai Udalrik kelyhe.

1522 körül. Perényi Ferenc missaléja.

1523. Csíksomlyói psalterium.

1524—1527. Gosztonyi János kódexei.

1525. Zalczer Lőrincz címerlevele.

XVI. század 1. negyede. Zabolai szentségtatófülke.

1521. Keszüi kapu ("Veres Antal és Novai Tamás).

1522. Dési templom bástyája (Serényi Miklós).

1522. Homoródjánosfalvi gyámkövek.

1522. Szilágycsehi papi ülőfülke (Drágffy János).

1522. Vízaknai falfestmények (Makray Márton és Gregorius Litteratus).

1523. Segesvári tizennégyüléses stallum.

1523. Tomori István pecsétje.

1524 előtt Gyulafehérvár, Szent Anna kápolna (Várday Ferenc).

1524 után. Gyulafehérvár, Szent Anna oltár kápolnájának a háza (Várday Ferenc).

1524 után. Gyulafehérvári stallumok (Várday Ferenc).

1524 után. Gyulafehérvár, Várday Ferenc sírköve.

1524 körül. Berethatmi szószék.

1524 után. Szászsebesi oltár.

1524 után. Szászsebesi oltármensa.

1525. Rádosi oltár.

1525. Nagydísznódi oltár.

1525—1530 körül (?). Medgyesi predella.

XVI. század 1. negyede. Hidvégi kapu.

**Külföldről behozott emlé-
kek**

**Magyarországi közpon-
tokból behozott emlékek**

**Erdélyi átmeneti stílusú
emlékek**

**Erdélyi renaissance emlé-
kek**

XVI. század 1. negyede.
Csíkmenasági szent-
ségtartó fülke.

XVI. század 1. negyede.
Agyagfalvi kapu.

XVI. század 1. negyede.
Magyarnagyfülpösi
gyámkövek és szent-
ségtartó fülke.

XVI. század 1. negyede.
Székelydályai freskó-
töredék.

XVI. század 1. negyede.
Sorostélyi oltár.

XVI. század 1. negyede.
Somogyomi oltár.

XVI. század 1. negyede.
Segesvári oltár.

XVI. század 1. negyede.
Csíkmenasági gyámkő.

XVI. század 1. negyede.
Csíkelnei gyámkő.

XVI. század 1. negyede.
Egeresi sekrestyeajtó.

XVI. század 1. negyede.
Magyargyerőmonos-
tori sekrestyeajtó
(Georgius , Wossari).

XVI. század 1. negyede.
Tancsi szentségtartó-
fülke.

XVI. század 1. negyede.
Magyarborási szent-
ségtartó fülke (Beth-
len család).

XVI. század 1. negyede.
Csicsói vár címere.
(Bogdán vajda).

XVI. század 1. negyede.
Harinai töredék.

XVI. század 1. negyede.
Kumlódi kapu.

XVI. század 1. negyede.
Csombordi kapu.

XVI. század 1. negyede.
Berethalmi kapuk.

XVI. század 1. negyede.
Nagyölyvesi freskó.

XVI. század 1. negyede.
Marosvásárhelyi
freskó.

1528. *Kolozsvári sekrestye-
ajtó (Johannes Clyn).*

1526. Krasznai Pándy Ferenc címereslevele.
1526. Vásárhelyi Gergely címereslevele.

XVI. század 1. negyede.
Kundi oltár.

XVI. század 1. negyede.
Kézdiszentléleki miseruha.

1526. Perényi Ferenc pásztorbotja.

1528. *Segesvár, Stephanus Kalmus sírköve.*

1528. Gelencei kehely (Georgius Bornemiszsa).

1529. Prázsmári kehely (Hedschen).

1530 körül. Nagykászoni kehely.

1530—1540. körül. Tóbiásfalvi hatülékes stallum.

1530—1540 körül. Zsidvei talpasserleg.

1533. Bogácsi négyülékes stallum.

1534. Kolozsvári sekrestyeajtó kopogtatója.

1526. Ádamosi mennyezet (kápólnai Bornemiszcsalád?).

1526. Baromlaki stallum.

1526 (?) Prázsmári stallum.

1527 körül. *Felöri templom részletei.*

1520-as évek vége. *Eczel, Thabiássy sírkő (Thorotzkai Sára).*

1530. *Szamosfalvi templom részletei (Mikola László).*

1530—1540 körül. *Csíksomlyói stallum.*

1530-as évek. *Kolozsvár, Helena asszony sírköve.*

1530-as évek. *Kolozsvári sírkövek.*

1532. *Szilágysomlyói faragványok (somlyói Báthory István).*

1534. *Kolozsvár, Adrianus Wolphardus háza.*

1535. *Balázsfalvi kastély (Bagdi György).*

1535. *Kövesdi kapu (Tomori Miklós).*

Külföldről behozott emlé-
kek

Magyarországi közpon-
tokból behozott emlékek

Erdélyi átmeneti stílusú
emlékek

Erdélyi renaissance emlé-
kek

1536. Segesvári faajtó.
1536. Völcsi kehely.
1537. Tóbiásfalvi háromülé-
ses stallum.
1538. Fogarasi vár megerő-
sítése (Majlád Ist-
ván).
1540. Csíkkarcfalvi kehely
(Tomas presbiter).
1535. Pordenone címeresle-
vele.
1536. Kolozsvár, Adrianus
Wolphardus háza.
1536. Kolozsvári ajtószem-
öldökkő.
1536. Magyargyerőmonos-
tori papi ülőfülke.
1537. Kövesdi szentségtartó-
fülke(Tomori Miklós).
1537. Marosvécsi kapu és
töredékek (Kendi Fe-
renc).
1537. Kolozsvári ónkanna
(kolozsvári Szent Pé-
ter egyház).
1538. Vasasszentiván, Bán-
ffy Magdolna sírköve
(Kendi Ferenc).
1538. Dévay Péter címeres-
levele.
1539. Kolozsvári pinceajtó.
1540. Szamosújvári vár (Zá-
polyai János).
1540. körül. Gyalui vár.
(Statileo János).
1540. Drágffy Gáspár
ágyúja.
1541. Kolozsvár, Adrianus
Wolphardus háza.
1541. körül. Kolozsvárt ajtó.
1541. Nagyenyedi bástya.
1541. Váradai sírkő.
1542. Gyulafehérvár. Stati-
leo János sírköve (Ni-
colaus).
1543. Csíkmenasági oltár.
1540—1550 körül. Székely-
zsombori oltár.

XVI. század 2. negyede.
Csíkcsatószegei oltár.
XVI. század 2. negyede (?).
Nagyszebeni oltár.

XVI. század 1. fele. Nyuj-
tódi keresztelő-
medence.

1544. Mikola László pe-
csétje.
XVI. század 2. negyede.
Segesvári faajtó.
XVI. század 2. negyede.
Földszini oltár.
XVI. század 2. negyede.
Nemesi oltár.
XVI. század 1. fele. Tötöri
templom ablakai (Tö-
töri család).
XVI. század 1. fele. Csoma-
fáji kapu.
XVI. század 1. fele. Mező-
újlaki kapu.
XVI. század 1. fele. Maros-
újházi sekrestyeajtó.
XVI. század 1. fele. Sárpa-
taki kapu.
XVI. század 1. fele (1547?).
Sepsiszentgyörgyi
kapu (Daczó Pál?).
XVI. század 1. fele. Zabo-
lai kapu.
XVI. század 1. fele. Gidó-
falvi kapu.
XVI. század 1. fele. Prázs-
mári sekrestyeajtó.
XVI. század 1. fele. Rozs-
nyói sekrestyeajtó.
XVI. század 1. fele. Szász-
hermányi ajtó.
XVI. század 1. fele. Póka-
falvi kapu.
XVI. század 1. fele. Beret-
halmi bástyákapu.
XVI. század 1. fele. Nagy-
szebeni kagylósfülke.
XVI. század 1. fele. Gelen-
cei falfestmény.
XVI. század. Váradi palota
festett mennyezetei.
XVI. század (?) Csíkszent-
mihályi kapu.

